І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 175. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 12-го ВЕРЕСНЯ 1957 ЦЕНТІВ 5 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 12, 1957 No. 175. VOL. LXIV.

СОВЄТИ ПРОДОВЖУЮТЬ ІМПЕРІЯЛІСТИЧНУ ПОЛІТИКУ ЦАРСЬКОЇ РОСІЇ -- ЗАЯВЛЯЄ ДОЛЛЕС

Вашингтон. — Свою пресову конференцію, відбуту у вівторок 10 вересня ц. р. і присвячену здебільша справі Сирії, державний секретар Джан Фостер Доллес започаткував ствердженням, що совєтська підривна політика на Середньому Сході є тільки дальшим продовжуванням російської традиційної імперіялістичної політики, здійснюваної ще царями, метою якої було здобути контролю над Середнім Сходом. Інтенцією З'єдинених Держав Америки є протидіяти цим імперіялістичним намаганням Москви й боронити незалежності середньо-східніх країн проти московської загрози. Не зважаючи на сучасну загрозливу і вибухову ситуацію в Сирії, створену внаслідок совєтських інтриг в Сирії, Доллес висловив переконання, що сирійську кризу можна буде розв'язати мирним способом і що вона не приведе до більших міжнародних комплікацій. На думку Доллеса, ситуація в Сирії не вимагає американської інтервенції, передбаченої в Середньо-східньому Пляні Айзенгавера, прийнятому Конгресом в березні ц. р. В дальшому Доллес ствердив, що поточні доставі військових авт й антитанкової зброї для Йорданії є тільки частиною американської військової допомоги, потрібної для Йорданії з огляду на події в Сирії. Літаків вирішено покищо Йорданії не постачати, щоб не загострювати цим ситуації. При цій нагоді Доллес заперечив рішуче висловлені деякими арабськими політиками можливість застосування одержаної від ЗДА зброї у боротьбі проти Ізраїлю. Запитаний журналістами, чи Сирія стала вже совєтським сателітом, Доллес відповів, що на це ще немає конкретних даних і що ситуація в Сирії ще дуже плинка, тим більше, що останнім часом Совєти внаслідок рішучого ставлення З'єдинених Держав зменшили свій тиск на Сирію. — Вашингтонські політичні кола не поділяють оптимізму Доллеса щодо середньо-східньої ситуації і висловлюють в дальшому своє затривоження з приводу таких подій, як кампанія за загальною мобілізацією в Сирії і виступ міністра закордонних справ СССР Андрея Громика у Москві з погрозами проти ЗДА.

Прибутки 21 мільйона американських родин становили $4,783 і більше

Вашингтон. — Статистичне бюро стверджує, що в минулому році половина американських родин заробляла на 4,783 дол. й більше, на 8% більше як в 1955 році ($4,421). Це бюро стверджує, що докладного пересічного числа прибутків американських родин не можна встановити, бо родин, яких прибутки виносять $15,000 і більше, не мусять подавати на своїх податкових зізнаннях повне число своїх прибутків. Зі звіту статистичного бюра виходить, що в цій країні було 43 мільйони родин. З того 3,500,000 родин (8 відсотків) мали прибуток у 1956 році по 10,000 долярів (і більше), а 900,000 родин (2 відсотки) — по 15,000 долярів і більше. 7,000,000 родин (20 відс.) мали прибутки нижче 2,000 долярів; 3,000,000 родин (7 відсотків) — нижче 1,000 долярів. 16,000,000 родин (36 відсотків) мали прибутки від 2,000 до 5,000 долярів. Представник статистичного бюра заявив, що прибутки фермерських родин збільшилися тому, що деякі члени фермерських родин працюють не в фермерстві, тільки в фабриках.

Число затруднених в серпні становило 66,400,000

Вашингтон. — Число затруднених в серпні цього року становило 66,400,000 і було на 800,000 менше в порівнанні з липнем, коли воно виносило 67,200,000. Статистичні бюра департаментів праці і торгівлі стверджують, що на зменшення числа затруднених мало вплив те, що в тому місяці зменшилося число фермерських робітників на 900,000 осіб, і те, що малощо збільшилося число затруднених в промислі. Число фармерських робітників звичайно зменшується в цьому сезоні між літом і осінню, але цього року те зменшення було більше від нормального внаслідок того, що в липні було дуже велике збільшення. Та число безробітних все ж таки зменшилося на 400,000 і становило в серпні 2,600,000, що є нормальне для того місяця. Число затруднених в серпні цього року було на 133,000 менше в порівнянні з тим самим місяцем минулого року, а число безробітних на 185,000 більше. (За безробітного вважається того, хто не працює і хто є зареєстрований як безробітний).

В АМЕРИЦІ

● **Міська рада** столиці шукає місця, де можна було б поставити храм-пагоду, яку подарував Вашингтонові посадник японського міста Йокогами. Ця побудована з ґраніту святиня має 16 стіп заввишки, і на її підставі вирізьблені слова про приязнь між ЗДА і Японією, згідно з мировим договором 1954 року.

● **Суд у Филаделфії, Па.,** засудив до смертної кари на електричному кріслі 15-річного Ісаю Гріна, який під час грабункового нападу застрелив аптекаря в північній частині цього міста — його двох спільників, 14-річного Едвіна Вокера і 15-річного Джеймса Кравсона, засуджено на кару досмертної в'язниці. Суддя Л. С. Олівер заявив, що досі в Па. ніхто не був засуджений до смертної кари в віці нижче 18-ох років, але тепер це треба зробити з огляду на застрашуючий зріст злочинности неповнолітніх.

● **Чотири польські інженери,** фахівці у будові мостів і шляхів, прибули до ЗДА, щоб вивчати американські способи будови мостів і автострад. Вони відвідають Питсбурґ, Колумбус, Олбані, Боффало, Пукіпсі, Ню Йорк, Бостон і Гартфорд, а 28-го вересня вернуться до Польщі.

● **Крайова Фармерська Унія** остерігає президента Айзенгавера, що Республіканська партія втратить фармерські голоси, якщо й надалі вестиме неприхильну для фармерів політику. Фармери у Вискансині голосували за демократів, виявляючи цим свою неприхильність до рільничої політики секретаря Бенсона.

● **Уряд Публічного Здоров'я** встановив таку чергу в розподілі вакцини проти азійської інфлюенци: 1. Лікарі, медичні сестри і шпитальний персонал. 2. Пожежники, поліцисти і в'язнична сторожа. 3. Працівники при водотягах і каналізації. 4. Транспортові робітники. 5. Службовці міських установ.

● **У Фонтана Вілледжі,** Північна Каролайна, шкільний автобус, в якому їхало 50 дітей, збочив із гірської дороги і був би впав у пропасть, якби не затримався на деревах, що ростуть на узбіччі. Секретарка посадника заявила, що це було „правдиве чудо". Ніхто з дітей не був навіть поранений.

Губернатор Фобус дістав виклик на судову розправу

Литтел Рок, Арканзо. — Уряд почав акцію проти губернатора Орвела Е. Фобуса за те, що при допомозі вояків крайової ґвардії не допускає до спільного навчання білих і кольорових учнів в Центральній середній школі. Губернатор дістав виклик до суду на день 20-го вересня. Після того він скликав пресову конференцію і заявив, що вояки крайової ґвардії залишаються коло шкільного будинку до 20-го вересня. Губернатор Фобус заявив, що він не виступає проти суду. Журналісти запитували губернатора про можливість розв'язки кризи в Литтел Року безпосередньо в порозумінні з Вашингтоном, але він відмовився скласти заяву в цій справі. Суддя Роналд Н. Дейвіс виготовив судовий виклик, який судовий урядовець особисто передав губернаторові. Такий самий виклик дістав і командант стейтової міліції генерал майор Шерман Т. Клінґен та командант частини, яка виконує службу біля шкільного будинку підполковник Маріон Е. Джонсон. — Заворушення в зв'язку з об'єднанням шкіл поширюються. В Нешвіллі, Теннессі висадили в повітря при допомозі динаміту шкільний будинок, вартости 500,000 долярів, в якому почали були навчатися і кольорові учні. Поліція заарештувала двадцятьох осіб, між ними Джана Каспера зі стейту Ню Джерзі, який керував протисегрегаційним рухом в Нешвіллі. — В Норт Литтел Року було спокійно після того, як в понеділок біле населення не допустило кольорових учнів до шкільного будинку. В Вірмінгемі, Алабама, поліція евакувала 2,400 учнів з шкільного будинку після того, як хтось телефонічно грозив, що підкладе бомбу під школу. Президент Айзенгавер заявив в Нюпорті, Ровд Айленд, де він перебуває на вакаціях, що вестиме політику терпеливости і наполегливости в справі кризи в Литтел Року. На вістку про висадження в повітря шкільного будинку в Нешвіллі Президент заявив, що це є „жахлива" подія, яка спричиняє шкоду ЗДА також і закордоном.

Ботлер відмовився зайняти становище до акції губернатора Фобуса

Вашингтон. — Голова Демократичного Крайового Комітету, Пол М. Ботлер відмовився осудити акцію губернатора Арканзо, поки не будуть йому відомі всі факти про те, що вояки крайової ґвардії не допускають негритянських дітей до шкільного будинку. Ботлер заявив в інтерв'ю на радіовій програмі, що губернатор Фобус „мусів мати поважну причину до побоювання, що об'єднання середньої школи в Литтел Року викличе заворушення", і тому поставив біля шкільного будинку вояків крайової ґвардії. Ботлер сказав: „Як довго триває ця ситуація, то, можливо, губернатор Фобус є оправданий у своїй дії". Ботлер вияснив, що на його думку, він не мусить цікавитися подіями в Литтел Року, бо „це є чисто правнича, а не політична проблема". Ця вимовна заява голови Демократичного Крайового Комітету свідчить про те, що Ботлер не хоче гостро виступити проти демократичного губернатора Арканзо, (хоч так зробили такі визначні демократи, як Стівенсон, Трумен і Гарриман), щоб не збільшувати того розходження, яке панує між південними і північн. членами Демократичної партії в справі скасування расової сегрегації в південних стейтах, яку поборюють південні демократи.

Стейт Мейн голосуватиме одночасно з іншими стейтами

Портленд, Мейн. — 9-го вересня мешканці стейту Мейн голосували за тим, щоб вибори в їхньому стейті відбувалися на початку листопада, як це діється в решті стейтів, а не в вересні, як це було досі. В цьому референдумі 42,728 голосів заявилося за виборами в листопаді, а тільки 25,036 голосів було за тим, щоб вибори відбувалися в вересні. Число голосів „за" і „проти" може ще дещо змінитися, бо досі є відомі дані з 500 виборчих округ на 630. Та вибори в 1958 році будуть відбуватися ще в вересні, а від 1960 року населення голосуватиме вже в листопаді. Стейт Мейн голосував в вересні від 1820 року, коли він відділився від Массачусетс і став окремим стейтом. Досі говорили перед виборами: „Як голосували в Мейн, так голосуватиме і вся країна". Тепер те передбачення відпаде.

Міні остерігає Братство Шоферів проти вибору Гоффи на голову

Ню Йорк. Голова Амер. Федерації Праці — Конгресу Індустріяльних Організацій Джордж Міні промовляв на конференції посадників міст в готелі „Валдорф-Асторія" в Ню Йорку і заявив, що АФП — КІО виключе з свого членства Міжнародне Братство Шоферів, якщо воно вибере на свого голову Джеймса Гоффу. Сенатська комісія переслухувала Гоффу в справі різних надужить спілковими добродійними фондами та в справі його зв'язків із світом ракетерів. Гоффа відмовився відповідати на комісії, покликуючись на п'яту поправку до конституції, яка дозволяє свідкові не відповідати тоді, коли він міг би сам себе оскаржити. Але Гоффа не втратив надії на вибір і вже після переслухань в Сенаті заявив, що дістане принаймні три четверті голосів делеґатів на конвенції, яка почнеться в Маямі Біч 30-го вересня цього року. Крім Гоффи скомпромітовані є ще такі визначніші провідники Братства Шоферів: Дейв Бек — колишній голова братства; Френк В. Брустер — містоголова та Сідні Л. Бреннен — містоголова. Одночасно повідомляють, що на зборах представників 28-ох місцевих відділів Братства Шоферів у Філаделфії зі стейтів Пенсилвенія, Делавер і Ню Джерзі вирішено підтримувати Гоффу, як кандидата на голову цього братства. Ці відділи мають 84,000 членів.

ГРОМИКО ЗНОВУ ЛАЄТЬСЯ І ПОГРОЖУЄ

ОСКАРЖУЄ ЗДА В АГРЕСИВНИХ ПЛЯНАХ ПРОТИ СИРІЇ. — „ПЕРЕСТЕРІГАЄ" ТУРЕЧЧИНУ ПЕРЕД ЛЬОКАЛЬНОЮ ВІЙНОЮ ПРОТИ СИРІЇ

Москва. — Совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико склав у вівторок 10 вересня ц. р. перед представниками преси заяву, відчитування якої — разом із перекладом з московської мови — тривало дві години. Короткий її зміст такий, що Громико всю вину і за зірвання конференції розброєння в Лондоні і за стан напруження на Середньому Сході скидав на Захід, зокрема на З'єдинені Держави. Він заявив, що чотири західні держави, члени Лондонської конференції розброєння, своїм становищем „зачинили двері до будь-якого порозуміння, щодо цілости проблеми, чи її частини". Тому, мовляв, цю справу треба тепер розглядати на ширшому форумі, — чим Громико, за коментарями преси, натякнув на замір Совєтів використати справу розброєння для своєї пропаганди на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй. Після того Громико заявив, що СССР не візьме участи в ніяких міжнародних конференціях над справою Німеччини, бо, мовляв, це внутрішня справа самих німців. Всю дальшу частину своєї заяви Громико присвятив ситуації на Середньому Сході. Він атакував Лоя Гендерсона, який ніби хотів підбурити сусідів Сирії до збройної інтервенції проти неї. Твердив, що Туреччина мобілізує війська вздовж сирійського кордону і погрожував Туреччині, що — мовляв — обидві останні світові війни так само почалися з „льокальних авантур", „забувши", що другу світову війну вможливив пакт Ріббентропа-Молотова. Приявність Шостої американської фльоти на водах Середземного моря Громико пояснював бажаннями боронити інтереси американських „монополістів".

В Европі лякаються нової Суезької кризи

Штокгольм. — Шведські і норвезькі корабельні агенції рахуються з можливістю, що в розмірно недалекому часі може прийти до нового припинення руху по Суезькому каналі у зв'язку з політичною кризою на Середньому Сході. Практично скандинавські корабельні компанії приготовляються до того стану, приспішуючи будову великих танкерів, які робили б подорож довкола Африки, обминаючи Суезький канал. Звертають увагу, що норвезька компанія Осльо-Фйорд саме цими днями перебрала з доків у Ґотеборгу великий на 30,000 тонн місткости нафтоналивний корабель і поставила його в стан готовости, покищо не випускаючи в дорогу. Компанії, які є власниками таких кораблів, не хочуть підписувати довготермінових умов на користування кораблями, рахуючись з підняттям цін на випадок замкнення Суезького каналу й нової нафтової кризи в Европі. Приспішення доставу зброї середньосхідним країнам Америкою, додаткова доставка французьких танків Ливанові та проголошення Англією солідарности з цією американською політикою збільшує острах в західній Европі, що Єгипет, солідаризуючись з просовєтською Сирією, може на випадок будь-якого виступу проти Сирії негайно припинити рух по каналі, щоб мститися на Заході.

Тіто підтримує польський кордон на Одрі-Ніссі

Белград. — Югославський маршал Тіто, приймаючи з парадою Гомулку й інших визначних польських гостей, запевнив їх, що Югославія визнає справедливість польсько-західного кордону на лінії Одри-Нісси. Західні держави і Німецька Федеративна Республіка стоять на становищі, що цей західний польський кордон тимчасовий та що остаточні польські кордони будуть встановлені на мировій конференції після з'єднення Німеччини. Свою заяву Тіто зробив у промові під час бенкету, виданого у честь польських гостей зараз у першому дні їх приїзду до столиці Югославії. У вівторок 10-го вересня вони прилетіли туди, при чому у склад польської делеґації входять Владислав Гомулка, прем'єр Йосиф Циранкевіч, міністер закордонних справ Адам Рапацький і міністер хліборобства Едвард Охаб. Югославський уряд заздалегідь змобілізував „нарід" і 100,000 осіб стояли здовж траси, якою їхали у відкритому авті Тіто й Гомулка, та віватували у їх честь. У своєму тості Тіто підкреслив, що Польща і Югославія мають за собою історичні заслуги у проявленні зусиль для збереження своєї „волі і незалежности". Знаючи, що Москва, хоч формально згори поблагословила ті відвідини, проте дивиться на них кривим оком, — Гомулка почав свою промову від прославлювання Совєтського Союзу, як „великого сусіда і союзника Польщі".

● **Князь Анрі Французький,** син князя Парижу, офіц. претендента на французький престол, про існування якого, зрештою, знають тільки нечисленні французи, вступив, як рекрут, до французької армії. Його приділили для військового вишколу до кавалерійського полку, стаціонованого в Алжирі.

ПЕРЕД АКЦІЄЮ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ У СПРАВІ МАДЯРЩИНИ

У зв'язку із спеціяльною сесією ОН в справі Мадярщини відбуваються на залі нарад і в кулюарах гарячкові конференції і розмови. Ліворуч американський амбасадор до ОН Генрі Кебот Ладж розмовляє з австралійським представником Кейтом С. О. Шенном. Праворуч совєтський делеґат Соболєв (в окулярах) дає інструкції делеґатам комуністичної Мадярщини, як вони мають натавровувати „намагання американських реакційних кіл встрявати у внутрішні справи Мадярщини".

НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ ОН РОЗПОЧАЛА ДЕБАТИ НАД МАДЯРЩИНОЮ

Об'єднані Нації. — У вівторок 10 червня ц. р. зійшлась Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй на надзвичайну сесію для розгляду знову виключно лише мадярської проблеби, як вона сформувалась у зв'язку з минулорічною революцією та збройною інтервенцією Совєтів. Започаткував наради австралієць Кейт С. О. Шан, головний автор звідомлення 5-членної Комісії ОН для розгляду справи Мадярщини, встановленої 10 січня ц. р. Генеральною Асамблеєю, того звідомлення, яке саме є предметом розгляду цією надзвичайною сесією ОН. У короткій спокійній промові К. С. О. Шан ствердив, що ні одна людина не піддає під найменший сумнів самого факту збройної інтервенції Совєтського Союзу. Промовець підкреслив, що Комісію ОН не цікавлять внутрішні справи Мадярщини, тільки той розвиток подій, у зв'язку з яким наступила зовнішня інтервенція Совєтів і її наслідки для мадярів. „Нема сумніву, які були б бажання мадярського народу, коли б він дістав змогу свобідно висловити її.. Вони не хочуть повороту до давнини, до часів великих земельних власників. Вони хочуть вільного суспільства, з вільними політичними партіями, з вільною пресою і урядом, опертим на народі". Шан ствердив, що мадяри хочуть жити в згоді також з Совєтським Союзом, але повстали проти режиму, опертого на однопартійній догмі. — Представник Ірляндії Франк Ейкен висловив переконання, що ніякі резолюції не принесуть мадярському народові жадної користи, як і досі не принесли, бо Москва їх не респектує. Він поручав призадуматися над можливостями піти на компроміс з Совєтами у справі відкликання військ — совєтських з зайнятих ними середньо-европейських територій та американських з західних країн в Европі. Але Ейкен признав, що це трудна справа, бо, мовляв, совєтські війська перебувають на тих землях проти волі місцевих народів, а американців запросили ті народи для своєї охорони. Американський представник Генрі Кебот Ладж запевняв, що ЗДА осуджують не винуватців, а їхні діла. Він поручав прийняти резолюцію засудження СССР тільки тому, що Совєти не зможуть на довший час діяти проти одностайної світової опінії. Москва тримає тепер на Мадярщині 68,000 війська у порівнянні з 25,000 з вересня мин. року. Ладж за пунктами вичисляв справи, в яких комуно-мадярський уряд зламав свої приречення. Він предложив список 1,768 осіб, переслідуваних урядом за участь у повстанні, всупереч запевненню, що таких репресій не буде. На 23 засуджених переведено екзекуцію, видано 51 засудів смерти. Двома останніми промовцями були комуно-мадярський представник Петер Мод і совєтський представник Аркадій Соболєв. Обидва повторяли комуністичні байки про інспірування мадярського повстання „імперіялістами", про бажання повстанців відновити на Мадярщині передвоєнний режим Горті та про використовування Америкою справи Мадярщини для своєї протисовєтської пропаганди. Соболєв назвав теперішні наради Генеральної Асамблеї „нелегальними" та закинув генеральному секретареві ОН Гаммершилдові, якого, зрештою, до цього часу СССР завжди підтримував, — що він „для цілей американської пропаганди" поширив звідомлення Комісії ОН для справи Мадярщини. Комуно-мадярський промовець образив персонально голову згаданої Комісії ОН данця Альсінга Андерсена, закинувши йому, що він, як данський міністер військових справ в часі війни „облегшив нацистам опанувати Данію". Це викликало гострий протест збоку данської делеґації.

Індія пропонує поширити склад членів конференції роззброєння

Об'єднані Нації. — Індійський амбасадор при Об'єднаних Націях Артул Ляль зголосив формальну пропозицію, щоб на денний порядок Генеральної Асамблеї, яка зійдеться на 12-ту сесію 17 ц. м., вставити точку „Поширення членства Комісії для справ роззброєння і її Підкомісії". Комісія для справ роззброєння в Об'єднаних Націях складається з 12-х членів, а її Підкомісія, яка саме закінчила свої невдачні 5 і пів-місячні наради в Лондоні, складається з 5-х членів: ЗДА, Англії, Франції, Канади і СССР. Індія арґументує свій внесок „нездібністю підкомісії в її теперішньому складі осягнути поважніший поступ або порозуміння в переговорах про міжнародне роззброєння". Водночас індійський внесок підкреслює щораз більшу небезпеку „для всіх форм життя" від дальших експериментальних вибухів різних родів ядрової зброї та висловлює острах, що дальша невдача заходів в ділянці міжнародного роззброєння може закінчитись „втратою на віки справи миру". Індія не запропонувала покищо нікого, хто мав би доповнити Комісію роззброєння чи її Підкомісію. За коментарями преси, вона сама буде старатися ввійти туди. Совєти запропонували були вже в Лондоні, що до Підкомісії повинні належати ще Індія й Польща.

У СВІТІ

● **На Міжнародному Ярмарку** в Загребі у Хорватії (Юґославія) центром уваги є американський „супермаркет": велика крамниця харчових товарів із самообслугою покупців. Тисячі кінок приїздять з цілої Юґославії подивитись на те „чудо" — масу свіжих та консервованих харчів найрізніших родів. Найбільш імпонує юґославським господиням опаковання. Самий лише павільйон „Супермаркету" коштував $235,000.

● **Італійський президент** Джованні Ґронкі поїхав із міністром закордонних справ Джузеппе Пелля та різними дорадниками з відвідинами до іранського шаха Рези Палеві. Італія вперше дістала в Ірані концесію на видобування нафти і сподівається поліпшити цим не тільки свої фінанси, але й міжнародний престиж, як держава, що починає суперничати з Америкою та Англією, як продуцент і продавець „чорного золота".

● **Уряд Марокко** проголосив „замороження" маєтку 193-х найбагатших марок. арабів. Окрема комісія переводитиме слідство, щоб виявити, в який спосіб набули вони свої маєтки. Усі вони в очах марокканців — „коляборанти", які 6 років тому співпрацювали з французьким урядом проти теперішнього султана Мохаммета V, коли то французи скинули його з уряду і вивезли. Цілий гурт кадів, пашів та їхніх прибічників дістали тоді різні концесії і доробились на тій політичній кризі великих грошей.

● **Міжнародній конґрес психіятрів** у Цюріху (Швайцарія) займається умовою недугою схізофренії (роздвоєння особовости). Лікарі погодились, що найпевнішим засобом у лікуванні цієї страшної недуги є сон: недужого тримають піґулками та ін'єкціями впродовж довгих місяців у стані сну по 20-22 години на добу, перериваючи його тричі для харчування, при чому під час сну піддають потрясенням електричним струмом. Ці досліди ведуться, зрештою, протягом довгих років.

СВОБОДА SVOBODA

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СЛОВОМ І ДІЛОМ

Дві важливі акції відбуваються тепер у міжнародній політиці. В Об'єднаних Націях в Ню Йорку продовжується обговорення звіту окремої комісії в справі совєтської збройної інтервенції на Мадярщині восени минулого року, при чому 36 країн уже зголосили формальну резолюцію, яка засуджує Совєтський Союз за порушення чартеру Об'єднаних Націй тією кривавою інтервенцією. Рівночасно американські військові транспортові літаки поспішними темпами доставляють військові „джіпи", протитанкові гармати, кулемети та амуніцію до Йорданії і приспішується достава американської зброї до Туреччини, Іраку, Ливану та Савдівської Арабії, з уваги на безпосередню загрозу, яка виникла для цих арабських країн у зв'язку з „мирним" перетворенням Сирії в совєтського сателіта.

Ці дві акції різні своїм характером і своїм, сказати б, географічним положенням. Одна з них відбувається в Ню Йорку на терені Об'єднаних Націй і обмежується словами, а друга охоплює обшир Середнього Сходу і є більш конкретна. Проте, обидві акції — слова в Ню Йорку і діла на Середньому Сході — відносяться до однієї й тієї самої справи: цілком виразної і недвозначної совєтської аґресії.

Коли мова про наради в Об'єднаних Націях, то передісторія їх однаково сумна, як і кривава. На підставі всіляких доктрин та проголошень, поневолені народи мали і право і підставу сподіватись, що коли вони самі виявлять активно бажання скинути з себе комуно-московське ярмо, то вільний світ, зокрема Америка, в цьому їм активно дономожуть. І коли восени минулого року мадярський нарід почав це ярмо скидати, коли до боротьби за волю повстали майже голіруч навіть шкільні діти в Будапешті і коли цей спонтанний зрив до волі Москва почала брутально здушувати, втоплюючи його в крові, — вільний світ, включно з Америкою, обмежився словами обурення, протестами і засудом. Але все це не врятувало мадярських повстанців тоді і не приверне мадярам волі сьогодні. Як же інакше виглядала б ситуація тепер, якби англійські і французькі літаки, що летіли тоді з бомбами на Єгипет, відгукнулись на розпачливі заклики про допомогу мадярських повстанців! Як же інакше виглядала б ситуація тепер, якби американська дипломатія, зайнята по вуха справою припинення воєнної акції в Єгипті, зайнялася з такою ж енерґією справою припинення аґресивної совєтської інтервенції в Мадярщині!

Проте, в політиці найменшу ролю грають міркування про те, „що було б, якби..." Та це далеко не значить, що можна легковажити історію. Навпаки, її ще в старовину називали наукою життя, і такою вона справді є. Аби лише люди це не тільки повторювали, але й відповідно поступали. У цьому відношенні варто пригадати історію большевицької аґресії від початку, себто від України. Якщо б світ не приглядався байдужно в 1920-х роках смертельним судорогам першої жертви большевицької аґресії, Української Народної Республіки, то не важко доказати, що не було б і всіх безчисленних дальших аґресій, на минулорічній в Мадярщині і цьогорічній в Сирії кінчаючи.

Та чи справді кінчаючи, чи справді на Мадярщині і на Сирії може скінчитись? Сьогодні вже, здається, кожна дитина знає, що большевицька аґресія може скінчитись тільки разом з большевизмом, бо аґресія і рабовласництво — не тільки функція, але й суть большевизму. Це тим більше повинні знати і, виходило б, знають державні мужі. Дві акції, які тепер ведуться проти тієї аґресії — словесна в Об'єднаних Націях в Ню Йорку і конкретніша з постачанням зброї арабським країнам на Середньому Сході — є доказом цього, і вони одна одну доповнюють і піддержують.

Аґресивний большевизм — це така загроза, проти якої можна успішно боротись тільки словом і ділом рівночасно. Саме тільки слово, навіть найсильніше слово засуду і перестороги, не матиме в боротьбі проти цієї загрози жадного реального значення, якщо за ним не стоятиме повна рішучість перевести його в діло. Большевицьку аґресію зможе припинити тільки доказана рішучість, що кожне слово тільки попереджає чин, як блискавка попереджає грім, а блиск меча — його удар.

Наради в Об'єднаних Націях і намагання засудити на них совєтську аґресію в Мадярщині схвалює одноцушно вся американська преса, яка схвалює також і доставу зброї арабським країнам, хоч звертає увагу на „калькульований риск". Очевидно, що за кожним ділом криється більший риск, ніж за будь-яким словом, але в обставинах постійної совєтської загрози найбільшим риском було б обмежитись тільки словами. Тому обидві ці теперішні акції, що ведуться проти совєтської аґресії словом в Об'єднаних Націях і ділом на Середньому Сході, можна тільки вітати.

ФЕРМЕНТ В РЕСПУБЛІКАНСЬКІЙ ПАРТІЇ

Сам Президент заперечує, начебто правильно було ділити Республіканську партію на „поступове" чи „модерне" і „консервативне" чи „отродоксальне" крила. Так бодай виходило з його відповідей на пресовій конференції з 3 вересня ц. р., на якій він запевняв, що на останній нараді з республіканськими сенаторами, які ніби, як загально вважається, належать до правого крила партії, у переважній більшості конкретних справ виявилась між ним, Президентом, і тими сенаторами — повна однозгідність думок. Президент не хотів також генералізувати республіканської поразки в останніх виборах у стейті Віскансін на сенаторське місце, опорожнене після смерти Джозефа МекКарті. Проте, він признав два дуже знамениі факти з останнього часу: 1) що в першій сесії 85-го Конґресу, який на День Праці розійшовся на ферії, ані республіканські сенатори, ані конґресмени не виступали солідарно і їхні голоси чимало спричинилися до повалення чи зміненя, усупереч інтенції уряду, різних його законопроєктів і 2) що 60% виборців у Віскансіні, які в 1956 році віддали були 892.473 голоси за республіканського сенатора Александра Вайлі (демократичний кандидат дістав 627.903 голоси), тепер взагалі не голосували, або може навіть частинно голосували за демократичного кандидата Вільяма Проксмайра.

І ці обидва факти мають свою політичну мову, над якою тепер широко призадумується американська преса. Вона пригадує, що було річчю не можливою, щоб республіканські сенатори підкреслювали свою незалежність думки, а не свою партійну дисципліну й льояльність у відношенні до бажань адміністрації Д. Д. Айзенгавера — у 1955/56 році, напередодні президентських виборів. Тоді всі республіканці, у партійному керівництві, в законодатних палатах і серед виборців, однозгідно здавали собі справу з того, що коли не єдиним, то бодай найбільшим шансом зберегти державну адміністрацію за Республіканською партією є кандидатура Д. Д. Айзенгавера. І тому не було взагалі ніяких суперечок в зв'язку з тією партійною плятформою, яка зобов'язувала від часу конвенції Республіканської партії в днях 9-11 липня 1952 року в Шикаґо. Тому й партійна плятформа, прийнята 21 серпня 1956 р., не викликала ніяких палких суперечок. Здавалося також, що імпонуюча перемога, яку осягнув Д. Д. Айзенгавер в минулорічних виборах (35.387.015 голосів в загальному голосуванні, на кругло 9 мільйонів більше, ніж їх дістав Адлей Стівенсон), зцементувала ряди Республіканської партії за її переможним кандидатом на найвище в державі становище. У самому стейті Висконсін впали тоді на Д. Д. Айзенгавера 956.844 голоси в порівнянні з 586.768, що їх дістав Стівенсон. Це було ще більше, ніж їх дістав був тамошній стейтовий сенатор пок. Джозеф МекКарті у виборах 1952 року (870.444). У той самий день республіканець Волтер Дж. Колер був вибраний у Віскансіні губернатором 1.009.171 голосами проти 601.844 голосів, що їх дістав був демократ Вільям Проксмайр. Той же Проксмайр програв удруге у виборах на губерна- в 1956 р., діставши 749.421 голосів проти 808.273, що впали за республіканця Вернона В. Томсона. Де ж поділися ці імпонуючі республіканські голоси, де поділася ця на протязі 25 років переможна республіканська більшість у Віскансіні, коли 27 серпня ц. р. названий демократичний невдалий кандидат Вільям Проксмайр вийшов сенатором, перемігши колишнього популярного у стейті республіканського губернатора Волтера Колера 435.085 голосами проти 313.631?!

Ці порівняльні статистичні дані, як також поведінка республіканських сенаторів на останній конґресовій сесії доводять деяких американських політичних аналітиків до висновку, що фермент в Республіканській партії за останній рік поглибився і перекинувся в сірі ряди виборців на крайовому ґрунті. Багато республіканців ніби невдоволені „модерним республіканізмом", що його проповідує Президент, і це невдоволення відбилося на масовій абсенції у стейті Віскансіні, де виборці просто — залишилися вдома. На це невдоволення вказує також відбута в червні ц. р. у Вашинґтоні конвенція „Молодих Республіканців". Хоч у 1955 році така сама конвенція без спротиву підтримала була плятформу, заплановану тодішнім (тим самим!) урядом, тепер у кількох дуже сутніх точках (федеральна допомога для будови шкіл, поміч для Югославії, т. зв. „право на працю" робітників поза юніями в стейтовому законодавстві і міжнародні умови про юрисдикцію над американськими вояками, стаціонованими поза ЗДА) — зайняли інше, як уряд, становище. Коли зважити, що широкі народні маси з-правила не люблять ані лівих, ані правих експериментів у правлінні і підтримують „середину дороги", якою саме ступає адміністрація Д. Д. Айзенгавера та яку спеціяльно проповідує політична філософія Айзенгавера, то цей зворот у настроях незрозумілий для знавців американських відносин. Вони пояснюють його просто, як феномен, відомий, як психологічна реакція в часах довготривалого миру і добробуту, коли люди самі добре не знають, чого хочуть, і прагнуть якоїсь — зміни.

Чи цей химерний настрій втримається до 1960 року і вирішить вибори нового мешканця Білого Дому у некористь Республіканської партії — занадто вчасно говорити. Вибори кожного Президента залежать у першу чергу від осіб кандидатів, а далі — у не меншій мірі, як внутрішня, від міжнародної ситуації. Покищо все ще називають віце-президента Ричарда М. Ніксона, як найповажнішого республіканського кандидата. Його шанси ще більше зросли, коли сенатор Вільям Новленд, другий найповажніший потенціяльний кандидат, заповівши, що більше не кандидуватиме до Сенату, зазначив водночас, що коли він став би в майбутньому році губернатором стейту Каліфорнія, то не на те, щоб використати те становище негайно, як відбивну для інших цілей. Іншими словами, він дав пізнати, що відбув би повну 4-річну каденцію губернатора, без уваги на президентські вибори. Ричард Ніксон колись був зараховуваний до правого крила Республіканської партії, що його головою був пок. сен. Тефт і Д. Д. Айзенгавер вибрав юого на свого заступника саме ніби тому, щоб задовольнити амбіції „правих". Проте, за весь час урядування нинішнього Президента Р. М. Ніксон так 100%-во солідаризується з Д. Д Айзенгавером, що і його вже зараховують до „модерних республіканців". Однак, без уваги на ті назви й поділи його авторитет дуже зріс. Тому, що Айзенгавер, за існуючим законом, не може втретє кандидувати, то не йому, а саме найповажнішому потенціяльному кандидатові на президентського кандидата республіканців в 1960-му році припадає роля — вже тепер працювати над привернениям повної єдности і солідарности в рядах партії. За твердженням добре поінформованих американських журналістів — Ричард М. Ніксон здає собі справу з цього свого великого завдання.

БОРОТЬБА З УКРАЇНСЬКИМ НАЦІОНАЛІЗМОМ У ПОЛЬЩІ

Минулорічна „відлига" в Польщі, започаткована приходом до влади Гомулки, не залишилася без впливу й на провідні українські кола в тій країні, зокрема на керівництво Українського Суспільно-Культурного Товариства та його відділів на місцях. Свободолюбні ідеї, розворушені жовтневими подіями, почали несміливо пробиватися у статтях і в дописах, друкованих в органі згаданого Товариства, тижневику „Наше Слово". Водночас із цим почалася всередині Товариства тиха боротьба між москвофільськими і національносвідомими елементами, що їх і москвофіли і льояльні до Москви компартійці почали охрещувати „буржуазними націоналістами".

Про хід цієї боротьби в УСКТ і редакції „Нашого Слова" подано деякі, дуже неповні інформації у редакційній статті „Нашого Слова" ч. 32 з 11 серпня ц. р. п. з. „Не збочувати з правильного шляху". Як виявляється, боротьба ця була дуже затяжна і тривала майже дев'ять місяців, а закінчилася, як свідчать різні матеріяли, вміщені в цьому ж числі „Нашого Слова", проведеною ліквідацією „націоналістичних елементів".

Після постання Українського Суспільно-Культурного Товариства — стверджує редакція „Нашого Слова" у згаданій статті, — знайшлося багато українців, „які через свою несвідомість віднеслись до праці Товариства з невірою, вважаючи утворення його за якусь нову пастку для себе. На жаль, серед них знайшлася також частина української інтеліґенції, якої участь у праці Товариства є дуже потрібна... Знайшлися серед українців Польщі і такі, для яких наладнання властивих відносин польського й українського населення є сіллю в оці, і які, виходячи із своїх еґоїстичних клясових інтересів, хотіли б надалі заховувати і розвивати ворожу позицію української національної меншости супроти польської держави та будівництва соціялізму в країні".

В дальшому редакція „Нашого Слова" виявляє, що реалізація правильного напрямку праці УСКТ, під якою вона розуміє співпрацю з польською компартією і владою, а з другого боку — поборювання проявів польського шовінізму й українського націоналізму, „була при кінці 1956 року загальмована внаслідок сильного натиску дрібноміщанських і націоналістичних елементів всередині Товариства, які по жовтні в обставинах оживлення антирадянських і антисоціялістичних настроїв серед частини польського населення, фехтуючи псевдореволюційними фразами, повели атаку проти членів партії в Головному правлінні (УСКТ) і в редакції „Нашого Слова". Це яскраво виявилось на другому пленумі Головного правління (грудень 1956 р.), коли то націоналістичним елементам при помочі деяких хитких членів президії вдалося змінити склад президії Головного правління".

Ці намагання „націоналістичних елементів" захопити у свої руки провід над українцями в Польщі не обмежилися Українським Суспільно-Культурним Товариством. „Політична й ідеологічна хиткість деяких членів президії і неприборкане в час зухвальство недобитків українського націоналізму — стверджує редакція „НС" — розбещило їх так, що з черги (вони) старались охопити часопис „Наше Слово" і зробити з нього трибуну антисоціялістичних і антирадянських поглядів".

„Злочиній діяльності націоналістичних недобитків" приписує редакція „Нашого Слова" також і неможливість розвивати діяльність УСКТ в окремих місцевостях та воєвідствах, заявляючи, що „натиск націоналістичних елементів, брак в цьому часі властивої співпраці між президією і „Нашим Словом" та обдуманої організаційної політики, при слабому розізнанні ситуації на місцях, не позволило нам всюди покликати на становище секретарів воєвідських правлінь відповідних людей. В Люблині, Вроцлаві, Ряшеві становища ці були обсаджені дуже слабими людьми під оглядом організаційним, або навіть ідеологічно нам чужими. Через

(Закінчення на стор. 3-ій)

А. Заплітний

МАДЯРСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ У ЗВІТІ ОН

(3)

Перемога революції і війна з СССР

24-го жовтня, о 2-ій год. ранку появилися на вулицях Будапешту перші совєтські танки. Між ними і мадярськими революціонерами зав'язалися відразу завзяті бої. Революціонери забарикадувалися в цілому ряді важливих та вигідних для оборони пунктах.

З хвилиною виступу совєтських військ відбувалися в мадярській драмі рівнобіжно дві дії. Одна — властива революція, тобто внутрішня боротьба між частинами мадярської нації за владу в державі, а друга — війна між мадярською нацією та СССР. Обидві дії йшли рівночасно, але в суті речі були й осталися окремими явищами і тому заслуговують на окреме трактування.

Вже в перших днях революція стала твердою ногою на мадярській землі. Повстанці здобули або перебрали, звичайно без спротиву, станиці поліції та компартії, в яких знайшли поважну кількість зброї. Вони торощили безпощадно одно гніздо тайної поліції за другим. В столичному місті, а згодом в цілому краю постали революційні та робітничі ради, які взяли на себе адміністративні функції. Робітники звичайно брали під свою опіку фабрики та адміністрацію в робітничих кварталах.

Тоді ж почали творитися вільні та незалежні від партії та уряду професійні спілки. Не зважаючи на боротьбу на два фронти — на внутрішньому і зовнішньому — харчових труднощів не було. Селяни довозили до міст харчі — часом за гроші, часом за малу заплату, а часом зовсім даром.

25-го жовтня втекли до Москви перший секретар партії Е. Гере і прем'єр-міністер Геґедіс.

26-го жовтня головна Управа компартії призначила Я. Кадара секретарем партії, а Імре Надя — прем'єром.

Імре Надь, як комуніст, проживав деякий час у Москві, а в роках 1953-1955 був прем'єром. Під час свого урядування пробував прикоротити таємну поліцію, за що наприкінці 1955 року викинули його навіть з партії, але по якомусь часі прийняли назад. Коли почалися студентські демонстрації і про Надя заговорила вулиця, він був на нараді в будинку компартії. Поліція, що охороняла цей будинок, не допускала Надя до зустрічі з демонстрантами, а пізніше трактувала його як полоненого, фабрикувала різні заяви і подавала їх як заяви Надя. 27-го жовтня Надь уперше зустрівся безпосередньо з революційним фронтом і вияснив його представникам правдивий стан справи. Він заявив, що визнає революцію та стан, який вона витворила, без жадних застережень, і просив про підтримку та співпрацю у представників революції. Вони зажадали від нього, як прем'єра, проводити в життя кличі революції, а передусім докласти всіх зусиль, щоб якнайскорше позбутися совєтського війська.

Імре Надь приєднав до співпраці у своєму уряді представників інших партій, які відновили свою діяльність. Отже, його уряд спирався на широкій коаліції всіх активних політичних сил країни. Треба згадати, що також Я. Кадар, пореволюційний і теперішній прем'єр, цілий час був в уряді Надя і дав свою згоду на всі його заяви.

Коротко: революційний патос викристалізував протягом одного тижня, від 23 до 30 жовтня, ясну й чітку внутрішню політику, яка знайшла апробату цілої нації, і зводилася до таких засад: вільна, незалежна, демократична Мадярщина; переведення в життя реформ, намічених революцією; затримання з існуючого порядку всього, що є добре і корисне, якщо на це дасть свою згоду нарід. (Малося на думці націоналізацію промислу, копалень, великої та середньої земельної власности). Всі партії проголосили, що до давнього порядку перед 1945 року вороття бути не може.

Як згадано вище, рівнобіжно з революцією йшла друга акція — війна з Совєтським Союзом, який рішив насильно привернути назад стан з-перед 22 жовтня. Не мавши ніякого опертя для своїх плянів всередині мадярської нації, бо молодь і робітництво всеціло перейшли в табір революції, а мадярська компартія та армія вже в перших днях революції почали розпадатися, Совєти мусіли виступити та діяти самі. Звіт називає ці дії мілітарною совєтською інтервенцією і ділить їх на дві стадії: на першу інтервенцію від 24-го до 28-го жовтня і другу від 4-го до 11-го листопада.

Під час першої інтервенції Совєти кинули в бій 20.000 вояків та 600 танків і панцерних авт. Плян совєтського військового командування був такий: знищити мадярські опірні пункти в столиці і взяти її під свою повну контролю. Проте, не зважаючи на сильний вогонь, скерований на ці пункти, а дуже часто й на спокійні вулиці та квартали і на безборонне населення — совєтській команді не вдалося здобути ні одної оборонної точки. Чи то Совєти переконалися, що з цими силами перемоги осягнути не можна, чи з інших мотивів, вони дали свою згоду — на домагання Надя — вивести свої війська покищо з Будапешту, а в пізнішому часі й з цілої Мадярщини. 28-го жовтня мадярський уряд дав наказ своїм військам припинити всякі воєнні дії. Совєти почали евакуацію столиці 30-го жовтня, а закінчили її 31-го.

(Далі буде)

Коли Ви вважаєте себе політичним емігрантом — амбасадором України, та знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців, Ви напевно свідомі обов'язку бути членом цієї організації.

Д-р Любомир О. Ортинський

ЗАВДАННЯ КОМБАТАНТІВ

(Доповідь, виголошена на 5-му з'їзді Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії УНА 1 вересня 1957 р.)

(1)

П'ятий З'їзд делеґатів Братства кол. вояків 1УД УНА в ЗДА є доброю нагодою, щоб зробити підсумки з дотеперішньої діяльности Товариства і застановитись над його дальшим розвитком та завданнями. На восьмому році існування Братства така інвентура потрібна ще й тому, що від основоположного з'їзду Братства в Ульмі, в Німеччині, в квітні 1950 р., зайшли в нашому житті, тобто в житті української еміґрації після другої світової війни, великі зміни, які не остаються без впливу і на діяльність нашого Братства, що є частинкою організованого життя великої української спільноти в діяспорі.

За останніх вісім років українська еміґрація, а разом з нею і більшість колишніх вояків 1 УД, змінила своє місце постою й побут і з провізорії таборової веґетації в Німеччині та Австрії перейшла на устабілізовані рейки життя, яке дає переселення до країн Північної Америки і інших країн сталого поселення. Ми змінили географічну ширину нашого постою а впарі з тим змінили наш побут і поліпшили наші матеріяльні умови; багато дечого змінилось за останніх 8 років, і то не лише в ділянці нашого матеріяльного побуту, але, в не меншій мірі — в площині нашої психіки. І тільки незмінною осталось — чи, докладніше, повинно остатись! — наше відношення і випливаючі з того дії до найголовнішої проблеми життя і завдань нашої ґенерації — до української визвольної боротьби.

І тут дозволимо собі пригадати відому, але не завжди на практиціісповідувану істину про те, що не заради сенкевічівського „для хліба, пане, для хліба" вийшли ми, колишні вояки 1 УД, з України на чужину, а тільки і виключно внаслідок нашого добровільного рішення включитися активно у визвольну боротьбу українського народу і стати в фронтову лаву аванґарду українських визвольних змагань. Ми вибрали собі — в багатогранній українській визвольній боротьбі другої світової війни — місце, що носить назву — збройна боротьба, документуючи в цей спосіб нашу, української молодої ґенерації, бойову готовість чином і жертвою крови дати свій вклад у визвольні змагання народу. І власне внаслідок цих причин ми опинилися тут, де тепер перебуваємо. Факт цей, причина нашого недобровільного ісходу з рідного краю, повинен і мусить унапрямлювати наше життя на чужині, він повинен і далі остатися першою рацією й імперативом наших дій. Бувши політично-військовою еміґрацією, ми не сміємо розгублювати по місцях нашого нового постою того ідейного змісту, який формував наше життя від ранньої молодости і який призначив нам почесне завдання бути борцями за волю свого народу.

І ще одно уточнення треба при цій нагоді зробити, щоб мати перед очима ясний образ нашої ролі і наших завдань як комбатантів 1 УД, щоб знати, носіями яких традицій і вартостей є наше Товариство-Братство. Мусимо хоча б коротко накреслити місце нашої Дивізії у найновіших українських визвольних змаганнях. Зробити це — значить дати відповідь на питання: Де є в нашому військовому, дивізійному минулому основна точка виходу для нашої комбатантської дії? Що хочемо зберігати, які традиції плекати і передавати історії і наступному поколінню?

Спадком цим, на нашу думку, є свідоме, добровільне рішення тисяч української молоді Дивізії зі зброєю в руках служити справі визволення України. Це рішення було і назавжди останеться найбільш істотним моментом в існуванні Дивізії, воно — а не правно-формальне, зовнішнє пов'язання з чужим, в даному випадку німецьким чинником — є джерелом, з якого черпаємо наші традиції і хочемо їх передати тим, що прийдуть після нас. Коротко висловившись, плекаємо і передаємо грядучим боєготовість української людини, її рішучість збройно відстоювати права нашого народу на волю і власну державу.

З такою настановою ми пройшли маршрутами Дивізії, забагрянили нашою кров'ю її побоєвища і лишили на них тисячі поляглих наших друзів. В ім'я цієї ідеї ми опинилися поза кордонами батьківщини. А коли травневого ранку 1945 р. споквидний мир запанував на европейських фронтах, сходячи з узгір'їв Стирії ми були свідомі того, що для нас війна ще не скінчилася. Ми знали, що закінчили ми тільки один етап боротьби і що перед нами дальша боротьба в нових умовах, але в ім'я тієї самої ідеї, що заставила нас була взяти зброю в руки під час останньої світової війни.

П'ять довгих років після війни мусіли ми чекати, заки стало можливим, щоб ми, колишні члени Дивізії, могли зійтися і на першому з'їзді в Ульмі застановитися над нашими завданнями як наймолодші українські комбатанти. П'ять тяжких років полону і боротьби за честь та права українського вояка Дивізії, боротьби за реабілітацію найшляхетніших поривів української людини зі зброєю в руках і жертвою крови виборювати для своєї батьківщини волю.

Шляхетна і велика наша ідея знайшла врешті зрозуміння й признання і перемогла мракобісся, що постало було навколо нашої дивізії в перших повоєнних роках. Ми дістали повну сатисфакцію від чужих, наше громадянство беззастережно визнало, що тернистий шлях Дивізії збагатив історію наших визвольних змагань вкладом свідомо пролятої за Україну крови тисяч, що Дивізія — це одна із ланок наших визвольних змагань.

Ці ніби самозрозумілі признання і визнання аж ніяк не прийшли автоматично. За них треба було процесуватися і їх добиватися. Осягнувши це, перед нами, як наймолодшими українськими комбатантами, поставали нові завдання, що для їх реалізації ми заложили Братство колишніх вояків 1 УД УНА.

Ми створили Братство, бо вважали, що на базі спільно пережитої фронтової боротьби зможемо об'єднати кол. вояків 1 УД і що кров наших поляглих товаришів буде твердим цементом, який забезпечить нашому Товариству єдність і зробить його відпорним на всякі дезінтеґраційні, а нерідко прямо таки деструктивні впливи еміґраційного життя. Сьогодні, після восьми років досвіду, ми маємо право твердити, що наші сподівання були правильні. Перше завдання Братства — об'єднати у своїх рядах кол. вояків Дивізії, не зважаючи на їх партійні чи якісь інші зрізничкування — треба назагал вважати зреалізованим. При наявному в нашому житті на еміґрації партійно-груповому розбитті, таке досягнення є поважним і воно похвально свідчить про політичну зрілість та державницьку виробленість українських комбатантів. Факт, що вміємо ставити загально-українські справи, справи української державности, понад групово-партійні, що вміємо підпорядковуватись українській державній рації і в ім'я її спільно працювати, навіть якщо різнять нас погляди на політичну тактику чи навіть глибші політичні розходження, є найповажнішим здобутком, який Братство може запрезентувати не лише українській спільноті на еміґрації, але й Батьківщині. За останні роки Братство, як організація, і його журнал „Вісті", як один з найважливіших його зовнішніх виявів праці, було тим справді загально-українським форум, де ми сходилися для спільної праці і забували наші партійні білети чи якісь інші поділи. І якщо ми мали успіхи, то в першу чергу мусимо їх завдячувати ось цьому фактові, обставині, що ми були і є українські, а ніякі ...івські.

БОРОТЬБА З УКРАЇНСЬКИМ НАЦІОНАЛІЗМОМ У ПОЛЬЩІ

(Закінчення зі стор. 2-гої)

це в тих восвідствах праця Товариства не розвивалась".

Загрозливу для компартійців ситуацію в УСТК та в редакції „Нашого Слова" вдалося зліквідувати, як виходить із теперішнього виступу „Нашого Слова", щойно тепер, через вісім місяців після другого пленуму УСКТ, „з допомогою партії та поступового активу в самому Товаристві, який розуміє об'єктивне положення української меншости в Польщі і враховує у своїй праці реальну політичну і економічну ситуацію в державі".

Розміри проведеної чистки невідомі. Як виходить з інформацій „Нашого Слова", вона була дуже широкою, бо охопила не тільки головне правління УСКТ і редакцію часопису, але й відділи та представництва УСКТ на місцях, зокрема у Вроцлаві, Ряшеві і в Любліні. Місце дотеперішнього, мабуть „вичищеного" голови УСКТ Макуха зайняв комуніст, Боярський, і головним політруком редакції став кол. член КПЗУ Микола Щирба, що підписував деякі матеріяли в „НС" ініціялами М. Щ.

З надрукованого товстим друком у цьому ж числі „Нашого Слова" повідомлення про відвідини Головного правління УСКТ головою делеґації московського Всесоюзного Общества Культурних Связей (ВОКС), тов. Костянтином Захаровичем Литвином, якого для замилення очей українців у Польщі названо також головою, здається, неіснуючого Українського Товариства Культурного Зв'язку з закордоном, що відбулися 31 липня, виходило б, що чистку в УСКТ та в „Нашому Слові" проведено під „руководством" того ж К. З. Литвина, який представлений на фото типовим службовцем МВД. Про „працю і труднощі Товариства" звітував Литвинові новий голова УСКТ комуніст Боярський, а сам Литвин закликав до „повного пошанування суверенітету Польської Народної Республіки" і обіцяв полагодити потреби і труднощі українців у порозумінні в „відповідними установами" ПНР. Залишив Польщу Литвин 3 серпня ц. р. після кількатижневого перебування на польській території. З Варшави виїхав він безпосередньо до Москви, не зважаючи на те, те, що перед правлінням УСКТ виступав, як голова „Українського Товариства Культурного Зв'язку".

Про те, в якому напрямку йтиме діяльність Українського Суспільно-Культурного Товариства у Польщі, вказують два малі повідомлення, вміщені в цьому ж таки числі „Нашого Слова". В першому подано до відома, що вступні екзамени на відділ україністики у Варшавському університеті з усіх 14 кандидатів склало тільки двоє, а решта не витримала їх з огляду на недостатнє знання... російської мови. Ще яскравіше поставлена справа у спростуванні президії УСКТ, надрукованому на сьомій сторінці „НС", в якому стверджується, що не відповідає правді надруковане в попередніх числах „Нашого Слова" повідомлення, що при екзаменах з чужої мови кандидати на українську філологію у Варшаві „можуть здавати російську або одну із західних мов", бо, „як випливає з розпорядження міністерства вищого шкільництва від 24 червня 1957 р., оголошеного в „Моніторі Польському" № 52 з 3 липня 1957 р., кандидати на україністику здаватимуть письмовий екзамен тільки з російської мови".

Перший етап українсько-комуністичної співпраці в Польщі закінчився дальшим і цілком явним намаганням проводити безоглядну русифікацію тих решток українського населення в Польщі, що зберегли себе від винищення й польонізації. Діяльність дотеперішнього УСКТ виявилася таки справді пасткою, якої так боялася більшість українців у Польщі і проти якої перестерігали українські часописи закордоном.

Американські комуністи — маріонетки Москви

Ню Йорк. — Колишній редактор закордонних справ в комуністичному щоденнику „Дейлі Воркер" Джозеф Кларк заявив, що виступає з Комуністичної партії ЗДА та залишає працю в партійному щоденнику, бо не погоджується з партійною лінією. Кларк твердить, що „Американська комуністична партія ніколи не перестане бути залежною від совєтської закордонної політики і ніколи не порве своїх зв'язків із сталінською тактикою". Кларк признається до того, що число членів його партії зменшилося на 7,000 в порівнянні з мин. роком, і становить тепер тільки 10,000. Впродовж десятьох років число зареєстрованих комуністів зменшилось на 60,000, в тому велика кількість негрів, письменників, науковців. Кларк заявляє, що він і надалі є „марксистом" і „соціялістом", але виступив з партії, бо „справі соціялізму можна служити тільки тоді, коли порветься зі сталінізмом." З цього виходило б, що, будучи прихильником Нікіти Хрущова, „можна працювати для марксизму й соціялізму". Але Кларк в 1956 році заявив що „Хрущов — це найбільш кривавий між совєтськими тиранами". Тепер це він заперечує. На думку Кларка американські комуністи в 1939 році повинні були підтримувати боротьбу проти Гітлера, а не бути невтральними з огляду на союз Сталіна з Гітлером, а під час повстання в Мадярщині треба було стати по боці мадярських повстанців робітників, а не СССР.

Виставляють Голла кандидатом на губернатора Ню Йорку

Блу Пойнт, Лонг Айленд, Н. Й. — На зборах Республіканської партії в Саффолк, на яких головним промовцем був колишній голова Республіканського Крайового Комітету Лїонард В. Голл, виявилося, що місцеві республіканці виставляють кандидатуру Голла на губернатора стейту Ню Йорк. На цих зборах було присутніх коло 8,000 осіб, і голова зібрання Р. Форд Гюз заявив, що сподівається „підтримувати Голла" в найближчих виборах. Це перший визначний успіх Голла в боротьбі республіканських кандидатів за становище кандидата на губернатора Ню Йорку. Але Голл мусітиме перемогти свого республіканського противника Освалда Д. Гека, якого висувають деякі республиканці на кандидата на те становище. Голл гостро критикував теперішнього демократичного губернатора Ню Йорку Аверела Гаррімана, який витратив більше часу на кандидатуру на президента як на працю на становищі губернатора. Голл підтримував президента Айзенгавера за його закордонну і внутрішню політику, та виступив проти демократичного губернатора з Аркензо Орвела Фобуса, який поборює конституцію ЗДА та рішення Найвищого Суду країни.

● Рудольф Бінґ, головний менаджер Метрополітальної опери в Ню Йорку, оглядав в Західній Німеччині новозбудовані театральні будинки. Він твердить, що американська театральна публіка не була б вдоволена модерним стилем німецьких оперових заль. Цей стиль, мовляв, занадто простий і скромний.

● 10-го вересня цього року припали 94-роковини з того дня, коли війська північної Унії вигнали з міста Литтел Рок військо конфедератів, не давши йому навіть часу скінчити свій обід. Тепер це місто в Аркензо набуло популярности в зв'язку з заворушеннями, спричиненими інтеґрацією в місцевій середній школі, коло якої губернатор Фобус поставив ґвардистів, щоб не впускали до шкільного будинку кольорових учнів.

● У Римі розпочали вже приготування до Олімпіяди 1960-го року. Італійський уряд хоче при цій нагоді показати десяткам тисяч чужинців, які з'їдуться до Риму з усіх кінців світу, велич італійського мистецтва з різних епох його історії. Як це зробити — має придумати окрема комісія.

● У Римі відбувається т. зв. Генеральна конґреґація монашого ордену ОО. Єзуїтів, на яку з'їхалось з усього світу 180 учасників. Історія цього ордену сягає до 1534 року, коли сім французьких студентів заприсягли в Парижі „жити в бідності і побожності". Але дійсним засновником ордену вважається еспанського шляхтича Іньіґо Льопеза де Льойолю, канонізованого в 1622 році і відомого тепер, як святий Ігнатій Льойоля.

Остання нота Москви послабила шанси німецьких соціялістів

Бонн. — Совєтська нота, передана західньо-німецькому амбасадорові в Москві д-рові Вільгельмові Гассові рівно за тиждень перед парляментарними виборами в Західній Німеччині, своїм тоном і змістом насправді помогла урядові канцлера Аденауера та пошкодила німецьким соціялістам — твердять закордонні кореспонденти в Західній Німеччині. Хоч Москва переконувала в своїй ноті німецьких виборців, що це вина виключно політики Аденауера, що Німеччина до цього часу не з'єдинена, проте водночас ця совєтська нота ставить такі вимоги, які виправдують політику Аденауера. Совєтська нота говорить тепер буквально таке: „Німецька Федеративна Република має тепер до вибору: або відкликати свою політику НАТО й приготування до атомової війни й переводити мирно крок за кроком німецьке з'єдинення, або продовжувати теперішній курс політики, яка виставляє мешканців Західньої Німеччини на найбільшу небезпеку і переймає відповідальність за дальше поглиблення поділу Німеччини. Третього шляху немає''. Це „крок за кроком'' з'єдинення виглядало б так, що Західня Німеччина мусіла б зробити „федерацію'' з східніми комуністами. Цей шлях відкидають всі німецькі партії, включно з соціялістами. Еріх Олленгауер, боронючись проти закиду збоку Аденауера, що німецькі соціялісти йдуть по лінії Москви, мусів одверто заявити, що він теж відкидає совєтську концепцію.

Манускрипти з-над Мертвого моря написані після Христа

Як відомо, декілька років тому один бедуїн відкрив у печерах над Мертвим морем старовинні манускрипти, про які широко писалося в світі. Дехто думав навіть, що вони спроможні підірвати об'явлену Спасителем науку. Але докладна аналіза текстів виявила, що вони в нічому не нарушують св. Письма Нового Завіту.

Тепер дехто з поважних вчених доходить до висновку, що манускрипти мусіли постати після Христа. Проф. Годфрей Р. Драйвер з Оксфордського університету у своїй праці ідентифікує названі в манускрипках особи з прізвищами людей, які жили по Христі. Він доказує, що „вбивство Учителя справедливости'', про яке розказується в манускриптах, як про центральну подію, відбулося 66 року по Христі, під час жидівської революти проти римського панування, а не — як досі думали, — в 78 році перед Христом.

Проф. Драйвер є великим авторитетом в тих справах, бо від 1938 року викладає на університеті семітські мови та донедавна був головою Міжнародної Організації Студій Старого Завіту.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори Т-ва „Дністер'', 361 Відділу в Ню Йорку відбудуться в суботу, 14-го вересня, о год. 8-ій веч., в домівці при Аve "А", І поверх. Контрольна Комісія зложить звіт з 1-го півріччя, а д-р **В. Вишиваний виголосить ДОПОВІДЬ: 300-річчя смерти гетьмана Богдана Хмельницького.** Тому, що в літніх місяцях членських зборів не було, а на порядку зборів є багато важливих справ до вирішення, проситься членів численно прибути. — І. Галичин, предс.; П. Кучма, фін. секр.; В. Вишиваний, кас.; В. Барагура, секр.

ІРВІНГТОН, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 490, відбудуться в суботу, 14-го вересня, від год. 7:30 до 8:30, у залі Укр. Пресвітерської Церкви — при 36 Harrison Pl. — О. Чорномаз, секр.

ЕМБРІДЖ, Па. — Місячні збори Б-ва св. Василія Вел., Відд. 161, відбудуться в суботу, 14-го вересня 1957 р., о год. 7-ій веч. в УНДомі — при 600 Glenwood Ave. До приявности всіх членів запрошується. — К. Кудрик, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. — С-во „Любов'', Відд. 37, повідомляє своїх членкинь, що тримісячні збори відбудуться в неділю, 15-го вересня, о год. 3-ій по пол., в Укр. Гром. Домі — 214-216 Фултон вул. Просимо всіх явитися на збори. На порядку: звіт секретарки і касирки за три місяці і звіт Контр. Ком. Крім цього, є важливі ще справи до полагодження. Приведіть зі собою нових членкинь. — А. Погранична, предс.; М. Полевчак, кас.; А. Гнатюк, фін. і рек. секр.

БРІДЖПОРТ, Конн. — Т-во „Українська Січ'', Відд. 59, повідомляє всіх членів і членкинь, що збори відбудуться в суботу, 14-го вересня, в УНДомі — 517 Галет вул., точно о год. 7:30 веч. Взивається всіх прийти на час. На порядку зборів, справа 40-літній ювілей Т-ва, який має відбутись 27-го жовтня 1957 р. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Б-во св. Василія, Відд. 339, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го вересня 1957 р., о год. 6-ій веч., в домі Укр. Громади — при 3322 Н. Лавренц вул. Проситься всіх членів на ці сходини прибути, де будуть обговорені різні актуальні справи. — А. Хромяк, предс.; М. Палько, кас.; С. Лупацій, секр.

ДІТРОЙТ, Міш. — Б-во св. о. Николая, Відд. 175, повідомляє своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 15-го вересня, о год. 1-ій по пол., в залі УНДому — 4655 Martin St. Довгуючі члени, які не вирівняли своїх залеглостей, будуть суспендовані й втратять всі членські права. Кожен член є обов'язаний платити свої вкладки на час кожного місяця, щоб мати право голосу в Відділі. — Т. Грицай, предс.; І. В. Іванчук, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва „Запорозька Січ'', Відд. 342, відбудуться в неділю, 15-го вересня 1957 р., в церковній залі — 645 Рузвелт Евеню, о год. 1-ій по пол. Проситься всіх членів прибути на збори. О год. 3-ій по пол. до нас промовлятиме **п. Степан Дембіцький,** організатор УНСоюзу, який подасть корисні інформації про нашу організацію. Зокрема проситься всіх членів запросити на збори молодь, до якої п. Дембіцький промовлятиме в англійській мові. До ласкавої участи просимо також ВП. Урядників і Членів Б-ва св. Михаїла. — І. Гундяк, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Любов'', Відд. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 15-го вересня 1957 р. Просимо всіх членів явитися, а довжників просимо вирівняти залеглі вкладки. — М. Дубас, предс.; А. Гарасим, кас.; М. Сеник, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — С-во Рожд. Пресв. Богородиці, Відд. 36, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членкинь, що сходини відбудуться в неділю, 15-го вересня 1957 р., о год. 4:30 по пол., де звичайно. Просимо членкинь прийти на означений час. — С. Гунька, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Б-ва св. Володимира, Відд. 130, відбудуться в суботу, 14-го вересня, о год. 8-ій веч., у приміщенні Укр. Католицьких Ветеранів — при 33 Іст 7-ій вул. В програмі зборів: прочитання протоколу, звіт фінансовий, Контрольної Комісії і опікунів хворих, перечитання кореспонденції й інші справи. Перед зборами можна вплатити членські вкладки. — І. Малець секр.

СКРЕНТОН, Па. — Т-во „Над Збручем'', Відд. 280, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го вересня, о год. 3-ій по пол., в Укр. Гром. Осередку — 440 Wyoming Ave. Також пригадується членам вплатити свої вкладки на час. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

БЕТЛЕГЕМ, Па. — Б-во св. Димитрія, Відд. 288 повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 14-го вересня, в парафіяльній залі, о год. 7-ій веч. Довгуючих членів проситься вирівняти свої вкладки якнайскоріше, бо інакше будуть суспендовані. — М. Брус, предс.; В. Заґовський, кас.; Д. Мушастий, секр.

БАЛТИМОРЕ, Мд. — Б-во Пресв. Тройці, Відд. 320, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го вересня, о год. 2-ій по пол., в Укр. Горож. Клюбі — 3101 O'Donnell St. Проситься всіх членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглості. — З. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

ПАЛМЕРТОН, Па. — Б-во св. о. Николая, Відд. 369, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го вересня, о год. 4-ій по пол., в церковній залі. Проситься членів вирівняти місячні вкладки. — Уряд.

ГЕМТРЕМК, Міш. — Місячні збори Т-ва ім. М. Шашкевича, Відд. 94, відбудуться в суботу, 14-го вересня, о год. 7-ій веч., в залі УДК — 2376 Грейлінґ. З огляду на важливі справи до вирішення, присутність членів обов'язкова. — Управа.

ЧЕСТЕР, Па. — Т-во ім. Т. Шевченка, Відд. 156, повідомляє своїх членів, що тримісячні збори відбудуться в неділю, 15-го вересня, о год. 2-ій по пол., в Громадськім Домі. — В. Новак, секр.

КЛІФТОН, Н. Дж. — Т-во „Українська Січ'', Відд. 182, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го вересня, о год. 2-ій по пол., в парафіяльній залі — 45-47 Говп Евеню, Пассейк, Н. Дж. Проситься членів прийти на збори та вплатити свої вкладки, як також привести на збори своїх знайомих, в цілі, вписати їх до УНСоюзу. — Управа.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Т-во „Подільська Січ'', Відд. 8, повідомляє своїх членів, що збори Т-ва відбудуться в неділю, 15-го вересня, о год. 2-ій по пол., в залі Клюбу — при 13 Washington. Просимо всіх членів прийти. Буде обговорювана справа забави в неділю 22-го вересня в тій самій залі. — Гарасимів, предс.; В. Мандзій, секр.

БОФФАЛО, Н. Дж. — Б-во св. о. Николая, Відд. 127, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю 15-го вересня, в церковній залі — при Fillmore and Oneida Sts., зараз по співаній Службі Божій. Проситься прийти і вплатити свої вкладки, бо в противному випадку, будемо змушені суспендувати. Суспендовані вже члени, які заплатять свій залеглий довг, будуть прийняті наново, з усіма правами. Члени Управи урядують кожної неділі від год. 11:30 до 1-ої, так, щоб кожний член мав змогу заплатити свою вкладку і полагодити свої справи. Родичів взивається зголошувати знайомих і вписувати своїх дітей в члени УНСоюзу. — І. Вула, гол.; П. Володка, фін. секр.; п-ні М. Гаровус, кас.; М. Левицький, секр.

Посмертна Згадка

ПАВЛО СОБОЛЕВСЬКИЙ, довголітній член Т-ва „Згода'', Відд. 210 УНСоюзу, в Бронксі, Н. Й., помер 29-го серпня 1957 р. Покійний народився 1878 р. в селі Костарівці, пов. Сянік. Полишив у смутку дружину Катерину, сина Володимира, доньку Марію, зятя Кирила, чотирьох внуків і двох правнуків. Похорон відбувся 3-го вересня, з пох. заведення, на Гейт ди Гевен Семетери. — В. И. П!

І. Франко, секр.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи''

ТАРЗАН, ч. 3930. Небезпечна погоня.

WITH WHICH HE BRUSHED PAST THE APE-MAN AND STORMED THROUGH THE STATION DOOR.

"WHERE IS HE, WHERE IS HE?" BLUSTERED THE NEW ARRIVAL. "BAH! NEVER MIND--"

TARZAN, CURIOUS ABOUT THIS HUFFY INDIVIDUAL, CHOSE TO FOLLOW A DECISION THAT WAS NEARLY TO COST HIM HIS LIFE!

— Де він, де він? — гукав новоприбулий. — Ба! Це нічого не шкодить...

При тому він мимохідь зачепив мавполюдину і влетів через стаційні двері.

Зацікавлений тим легко вразливим типом, вирішив іти за ним. І це було рішення, яке малощо не коштувало йому життя!